

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenKarin
KjølbroHans Pauli
StrømSámal Petur
í GrundJógvan
SundsteinEdmund
JoensenJógvan
við Keldu

Hans Pauli Strøm
fyrrverandi landsstýrismaður

FarGen, ein víðskygd verkætlan fyri føroyska heilsugransking og heilsutænastu

Mangan spyrja vit okkum sjálvi, hvussu tað ber til, at ein fær so ringa sjúku at dragast við og ein annar sleppur undan ella kemur snikkaleysur burturúr tí. Serliga um vanlagnan rakar fólk í ungum ella í góðum árum. Onkuntíð hava vit júst ikki annað svar, enn at hella til lagnu ella tilvild.

Kortini halda vit okkum vita, at tað dulda svarið er onkustaðni í samspælinum millum okkara lívs-umstøður, umhvørvi og ættarbregði, tá ið tað um heilsu og sjúku ræður.

Ein nýggjur og munagóður háttur at koma fram til betri vitan, er at granska í okkara íbornu ættarlígu ílegum.

Eitt ramaskríggj á Tinghúsvegnum

Søgjan byrjar við einum ramaskríggj ein heystardag í løgtinginum fyri 15 árum síðani. Onkur tingfólk upp-dagaðu, at landsstýrið ætlaði at fáa eitt samstarv í lag við íslenskar heilsumyndugleikar og gitnu granskingarfyrirøkuna DeCode um móguleikarnar fyri ílegugransking í Føroyum. Øsing stóðst burturúr, og Helena, táverandi landsstýris-kvinna, og Pál, sum eisini tá var undangongumaður í føroyskari heilsugransking, vórðu lögð undir loyniligar ætlanir um at selja føroysku fólkasálina til útlenskar íleguspekulantar.

Ætlanin endaði ta ferðina við ongum. Men tann konstruktivi parturin av kritikkinum førði til, at áherðsla nú varð lögð á at skapa neyðugar lógar- og rættarkarmar m.a. fyri viðkvæmari persónsgransking, so sum t.d. ílegugransking.

Sterk lóggáva fyri persónsvernd

Eftir nøkrum árum varð bygt upp eitt sterkt og fjøltáttað lógarverk við tilhoyrandi virknum fyriskipanum, sum alt hevði til endamáls at tryggja persónsvernd og rættarstöðu hins einstaka móttvegis myndugleikum, almennum eins og privatum stovnum og fyrirøkum.

Hornasteinar í hesum lógarverki vóru:

- Lóg um vísindasiðseminisnevnd, ið setir ítøkilig krøv til heilsufrøðiliga gransking út frá menniskjum ella menniskjatilfari (1999),
- Lóg um sjúklingarættindi ella rættindi einstaklingsins í sambandi við heilsuverkið, herundir kravið um sonevnt upplýst samtykki (2002),
- Lóg um persónsupplýsingar, ið setir neyvar treytir fyri inn-savning, viðgerð og skráseting av persónsupplýsingum (2001), og
- Dataeftirlitið, skipað at hava eftirlit við og tryggja persónsrættindini í samband við persónsupplýsingalógina.

Sjálvur kenni eg hetta dygga lógarverkið væl frá tí gjølliga nevndararbeiðinum í løgtinginum.

Føroyar einasta land við serstakari ílegulóg

Sum krúnan á verkinum, til tess at ongin ivi á nakran hátt skuldi valda um persónligu verju, trygd og rættindi hins einstaka júst í sambandi við ílegugransking, fóru vit frá byrjanini av míni tíð sum landsstýrismaður undir at gera eina lóg burturav um ílegugransking.

Ílegulógin varð samtykt 10. mai í 2005. So stóra undirtøku varð tað eydnast at skapa fyri málinum, at lógin bleiv samtykt við 31 atkvøðum fyri, ongari blankari og ongari ímóti!

Árið eftir varð Ílegusavnið sett á stovn (undir leiðslu av núverandi stjóra á Landsjúkrahúsinum), til tess at skipa, byggja upp og fyrisita karmarnar og fyritreytirnar fyri ílegugransking í Føroyum.

Vert er at bita merkja í, at júst í Føroyum eru vit serliga væl fyri til tess at tryggja persónsvernd hins einstaka í samband við viðkvæma heilsugransking, tí Føroyar eru mær vitandi einasta land í heiminum, sum hevur eina ílegulóg burturav til persónstrygd og regulering av

Framhald á næstu síðu

